

ON gárdin. GOVA, TORKE, RASMUSEN.

Norga ja riikkaidgaskasaš konvenšuvnnat

NORGA LEA DOHKKEHAN RIIKKAIDGASKASAŠ konvenšuvnnaid, julggaštusaid ja soahpamušaid main leat dihto geatnegasvuodát mat lágalaččat gusket čearddalaš unnitloguálbmogiidda ja álgoálbmogiidda. Sápmelaččaide gusket goappaš lágaid geatnegasvuodát maidda Norga lea čatnasan, sihke unnitloguálbmogin ja álgoálbmogin. Dát mearrádusat hábmejit Norgga sámepolitihka. Muhtin dáin dehá-

leamos riikkaidgaskasaš mearrádusain ja konvenšuvnnain leat:

- Siviila ja politihkalaš voigaitvuodaid riikkaidgaskasaš konvenšuvdna, erenoamážit 1. ja 27. artihkkal (1966)
- ILO konvenšuvdna 169 eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái iešmearrideaddji riikkain (1989)
- Riikkaidgaskasaš konvenšuvdna jávkadit buotlágan čearddalaš vealaheami
- ON:a mánáidvoigatvuodaid konvenšuvdna, erenoamážit artihkkalat 2, 17 (d) ja 30 (1989)
- ON:a konvenšuvdna jávkadit buotlágan nissonvealaheami (1979)
- Eurohparádi rámmakonvenšuvdna suodjalit našunála unnitloguálbmogiid (1995)
- Eurohparádi guovllu- ja unnitlogugielaid suodjalanlihttu (1992)

Lassin dasa ahte Norge lea lágalaččat čatnasan riikkaidgaskasaš konvenšuvnnaide, de leat maid mánnga riikkaidgaskasaš julggaštusa dehálaš oassin Norgga sámepolitihkas. Dáid gaskkas Agenda 21 ON:a birasgáhtten- ja ovdánahttinkonferánsas (1992), erenoamážit 26. kapihttal, ja Máilmmi olmmošvoigatvuodaidkonferánsa julggaštus ja doaibmaplána (1993).

Siviila ja politihkalaš voigatvuodaid riikkaidgaskasaš konvenšuvnna 27. artihkkal, lea leamaš deháleamos riikkaidgaskasaš olmmošvoigatvuodaid mearrádus Norgga sámepolitihka ovdánahttimii ja sámi voigatvuodaid dohkkeheapmái Norgga lágain. 27. artihkkal cealká: «Dain stáhtain gos gávdnojit čearddalaš, oskkolaš dahje gielalaš unnitloguálbmogat, de eai galgga sii geat gullet dakkár unnitloguálbmogii, hehttejuvvot voigatvuodáideaset, oktan earáiguin álbmogis; eallit kultuvrrastis, dovddastit ja doalahit oskkuset ja geavahit gielaset.» Artihkkal suddje unnitloguálbmogiid ja álgoálbmogiid vealahuvvomis. Stáhta lea geatnegahtton álggahit positiivalaš doaibmabijuid suddjet álgoálbmogiid ja unnitloguálbmogiid identitehta ja sin kultuvrralaš voigatvuodaid, ja geavahit gielaset ja doalahit oskkuset.

ON váldočállli Kofi Annan ja Álgoálbmot áššiid bistevaš Forum vuosttas jodiheddji Ole Henrik Magga.
Govva: ON GIRJERÁJUS.

Dát mearkkaša ahte vuoigatvuodat mat čužžot dán mearrádušas eai galgga biehttaluvvot. 27. artihkkalis suddjejuvvon kultuvrralaš vuoigatvuodaide návddašeami okta-vuodas, leat moanat ON:a ásaahusat dohkkehan dan ahte kultuvra sáhtta oidnot mángga hámis, nu go maiddá sierralágan eallinláhkin mii lea čadnon eanangeavaheapmái, mii erenoamážit guoská álgoálbmogiidda. Dán vuoigatvuhtii sáhttet danin gullat árbevirolaš barggut nu go guolásteapmi, bivdu ja boazodoallu.

Álgoálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid ILO konvenšuvdna nr. 169 sisttisdoallá mearrádušaid mat gusket dušše álgoálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid vuoigatvuodaide. Norga lei vuosttaš riika mii ratifiserii ILO konvenšuvdna jagi 1990:s. ILO konvenšuvdna cealká ahte álgoálbmogiin lea vuoigatvuoha iežaset ásaahusaide hálldašit ja daid badjel mearridit, sis leat vuoigatvuodat iežaset eallinláhká ja ekonomalaš ovdánahttimii. Sis lea vuoigatvuoha seailuhit ja ovdánahttit iežaset identitehta, giela ja oskku, dan stáhta rámmaid siskkobealde gos orrot. Konvenšuvdna maiddá sisttisdoallá mearrádušaid álgoálbmogiid eanan- ja luondduriggodatvuoigatvuodaide. Álgoálbmogiid vuoigatvuoha iežaset eatnamiidda ja luondduriggodagaide lea guovddážiš das jos materiállaččat ja kultuvrralaččat galget seailut sierra álbmogin.

www.dep.no/aid/
www.galdu.org
Samene – en håndbok, Karasjok 2003